

SIBBO KOMMUNS PROGRAM FÖR INTEGRATIONSFRÄMJANDE 2014–2017

Tilläggsuppgifter:

Saana Hansen

Flyktingkoordinator
saana.hansen@sibbo.fi

tfn 09 2353 6505

Innehåll

1 Inledning	1
2 Integrationsbegrepp	3
3 Invandrarna i Sibbo	4
4 Programmet för integrationsfrämjande 2013 – 2016, tyngdpunkter och mål	6
5 Integrationsfrämjande arbete och tjänster i Sibbo	7
5.1 Integrationsstödjande kommunikation och information	8
5.2 Vägledning i det inledande skedet, inledande kartläggning och utarbetande av integrationsplan	9
5.3 Stödjande av studier i finska och svenska	13
5.4 Social- och familjearbetet som stöd för integrationen	13
5.5 Småbarnsfostran och förskoleundervisning som främjare av integrationen	15
5.6 Grundskolan som stöd för integrationen	18
5.7 Utbildning av dem som är över 16 år	22
5.8 Åtgärder till stöd för invandrarnas sysselsättning	25
5.9 Hälsovårdstjänster	27
5.10 Bostadstjänster	29
5.11 Tolktjänster	30
5.12 Integrationsstödjande kultur- och fritidstjänster	32
5.13 Utbildning av personalen i mångkulturfrågor	33
6 Främjande av jämlikhet och goda etniska relationer och förebyggande av diskriminering	34
7 Uppföljning och uppdatering av det integrationsfrämjande arbetet och programmet för integrationsfrämjande	35
Bilagor	36

1 Inledning

Finland har i och med globaliseringen i allt högre grad blivit en del av en värld, där människorna rör sig allt mer av allt mer mångfasetterade orsaker. På 2000-talet har antalet personer med främmande språk som modersmål nästan fördubblats i Finland. Deras antal uppgick i slutet av år 2012 till 266 949, vilket är 4,9 procent av befolkningen. Invandringen ökar befolkningstillväxten också i framtiden. Det prognostiseras att antalet invandrare fördubblas fram till år 2030.

Invandrarbefolkningen är starkt koncentrerad till huvudstadsregionen, där nästan en tiondedel av invånarna är invandrare. Enligt en prognos av statistikcentralen har 20 – 23 procent av invånarna i huvudstadsregionen främmande språk som modersmål år 2030.

Tabell 1: Andelen personer med främmande språk som modersmål av hela befolkningen (Statistikcentralen)

	År 2012	År 2030
Helsingfors	11,5 %	21,2 %
Esbo	10,3 %	20,5 %
Vanda	10,8 %	23,3 %
Kranskommunerna*	3,4 %	7,0 %

*Hyvinge, Träskända, Kervo, Kyrklätt, Mäntsälä, Nurmijärvi, Borgnäs, **Sibbo**, Tusby och Vichtis)

De huvudsakliga orsakerna till invandringen till Finland är familj, studier och arbete. Största delen av invandrarna kommer från s.k. tredje länder utanför Europa, men flyttningsrörelsen inom Europeiska unionen har också blivit livligare. Statsrådet har dragit upp som riktlinje att invandringen delvis ger ett svar på den framtida bristen på arbetskraft i Finland i Regeringens invandrapolitiska program samt i Strategi för invandringens framtid 2020, vilka syftar till att utstaka vägen för en aktivare och mer föregripande invandrapolitik.

Förutom familje-, arbets- och studieorsakerna anländer det årligen till Finland asylsökande, som anhåller om skydd och uppehållstillstånd. År 2012 anlände det 3 129 asylsökande till Finland. Finland har genom internationella avtal förbundit sig att ge skydd åt dem som är i behov av skydd. Grunden är 1951 års konvention om flyktingars rättsliga ställning, som ingicks i Genève (flyktingkonventionen) och andra internationella människorättsavtal samt EU-lagstiftningen. Migrationsverket (Migri) fattade år 2012 sammanlagt 3 780 asylbeslut, av vilka 1 601 (42 %) var positiva. Av dessa fick 553 personer asyl och flyktingstatus, de övriga fick uppehållstillstånd med någon annan motivering enligt utlänningslagen.

Förutom asyl ger Finland årligen internationellt skydd också åt 750 personer som väntar på omlokalisering på FN:s flyktingorganisation UNHCR:s flyktingläger, som har konstaterats ha *välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller*

tillhörighet till viss samhällsgrupp. För att underlätta flyktingkrisen i Syrien har Finland höjt 2014 års flyktingkvot till 1050 och reserverat sammanlagt 500 platser ur kvoten för syriska flyktingar. Trots den i internationell skala lilla flyktingkvoten har det varit utmanande för Finland att hitta kommunplatser åt flyktingar och exempelvis i september 2013 väntade 293 personer på flyktinglägren på kommunplats i Finland.

När invandringen ökar diversifieras Finland. Den ökande mångfalden är en resurs och det är viktiga positiva faktorer i växelverkan att träffa människor och respektera olikhet. Till mångfalden anknyter sig dock också en risk för samhällelig differentiering. Eventuella konflikter mellan olika slags kulturer, religioner och värden kan försvaga jämlikheten och koherensen i samhället. Integreringen är en dubbelriktad process, och det är viktigt ur såväl den ursprungliga befolkningens som invandrarbefolkningens synpunkt att stödja integreringen av invandrarna i det finländska samhället och goda etniska relationer.

Den första lagstiftningen om integrationsfrämjande i Finland trädde i kraft år 1999. Under de senaste tjugo åren har invandringen blivit mer mångfasetterad. Den nya **Lag om främjande av integration** (1386/2010) som trädde i kraft 2011 försöker svara på detta. I lagen uppmärksammas alla personer som av olika orsak flyttat till Finland och invandrarnas heterogenitet samt olika slags färdigheter och behov av tjänster. Man ägnar uppmärksamhet åt ett omfattande stöd för integreringen och vägledningen i begynnelsekedet. I lagen om integrationsfrämjande fastställs ansvarsområdena för de olika statliga instanserna i integrationsfrämjandet. Ansvarsfördelningen inom integreringen mellan det nationella, regionala och kommunala planet har specificerats i bilaga 1.

Kommunen är enligt lagen om integrationsfrämjande allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklandet av invandrarnas integration samt för planeringen och uppföljningen av integrationen på lokal nivå. Det centrala lokala arbetsredskapet i det integrationsfrämjande arbetet är programmet för integrationsfrämjande, i vilket man för alla de invandrare som av olika vistelseorsaker bor i kommunen tillförsäkrar en likvärdig ställning med övriga kommuninvånare samt de tjänster och åtgärder, som kommunen erbjuder som stöd för integreringen av invandrare.

I Sibbo kommun har det första programmet för integrationsfrämjande utarbetats år 2002. Syftet med detta program för integrationsfrämjande 2014-2017 är att uppdatera programmet för integrationsfrämjande så att det följer lagen om främjande av integration och att fungera som ett redskap i det sektorsövergripande samarbetet för att främja integreringen av invandrare. Det har också som mål att främja Sibboinvandrarnas möjligheter att aktivt delta i verksamheten i samhället samt öka en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper. Det innehåller en plan för åtgärder som främjar och stöder integration, tjänster, samarbete och ansvar samt framhäver beaktandet av invandrarnas behov vid planering och ordnande av övriga samhällliga tjänster och åtgärder. Tjänsterna är till stor del bastjänster som enligt kommunallagen tillkommer alla kommuninvånare, men också särskilda åtgärder, som främjar integreringen av invandrare.

Detta program för integrationsfrämjande beaktas när en budget och ekonomiplan enligt 65 § kommunallagen (365/1995) görs upp och det ses över minst vart fjärde år, en gång per fullmäktigeperiod. För att utarbeta programmet visstidsanställde man en flyktingkoordinator och bildade en mångsidig expertstyrgrupp, som senare kommer att fungera som en arbetsgrupp för integrationsfrämjande, som sammanträder regelbundet minst en gång om året. I gruppen är företrädare kommunens småbarnsfostran, undervisningstjänster, förvaltning och ekonomi, vuxensocialarbete och familjearbete, samt hälsovård, bostadsväsen och medborgarinstitutet. Dessutom finns det företrädare från Nylands arbets- och näringsbyrås verksamhetsställe i Borgå, Mannerheims Barnskyddsförbund och Folkpensionsanstalten. Programmet har dessutom behandlats i team inom flera verksamhetsområden, med aktörer inom den tredje sektorn och den finska och svenska församlingen. Man har också diskuterat om det i Sibbo Ungdomsfullmäktige och med tre personer med invandrarbakgrund som bor i Sibbo. I bilaga 2 presenteras de instanser som tagit del i planeringen av det integrationsfrämjande arbetet i Sibbo.

Sibbo har i sin kommunstrategi dragit upp som riktlinje att man utvidgar tjänstesamarbetet med de övriga kommunerna i huvudstadsregionen. Man har kartlagt möjligheterna till regionalt samarbete också i integrationsfrämjande frågor och man hört erfarenheterna av de personer som koordinerar invandrararbetet i Hyvinge, Träskända, Borgå, Vanda och Raseborg. Den regionala kompetensen har utnyttjats vid utarbetandet av detta program och man kommer att dela sakkunskap även i fortsättningen. Beroende på de kommunutredningar som i detta nu pågår i de närliggande kommunerna har det administrativa samarbetet kommunerna emellan varit litet i de integrationsfrämjande ärendena. I samband med eventuella kommunsammanslagningar bör möjligheterna till samarbete kartläggas på nytt.

2 Integrationsbegrepp

I detta program används följande på lagen om främjande av integration (1386/2010) och lagen om likabehandling (21/2004) baserade definitioner av de centrala begrepp som sammanhänger med integration och invandrare.

<i>Integration</i>	invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds.
<i>integrationsfrämjande</i>	sektorsövergripande främjande och stödande av integration med hjälp av myndigheters och andra aktörers åtgärder och tjänster. Integrationsperioden varar i fyra år, varefter invandraren överförs till de allmänna social- och hälsovårdstjänsterna.

<i>invandrare</i>	en person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort.
<i>flykting</i>	en person som flyttat sitt land i välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning, och som befinner sig utanför det land, vari han är medborgare. Till skillnad från asylsökande har en kvotflykting fått flyktingstatus redan före ankomsten till Finland av FN:s flyktingorganisation UNHCR.
<i>asylsökande</i>	en person, som ansöker om internationellt skydd och uppehållsrätt i ett främmande land med åberopande av rätten till asyl enligt 1948 års förklaring om de mänskliga rättigheterna.
<i>särskilda åtgärder</i>	intensifierade integrationsfrämjande åtgärder i synnerhet på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller på grund av ålder, familjesituation eller analfabetism eller av någon annan motsvarande orsak.
<i>diskriminering</i>	<p><i>Direkt diskriminering</i> betyder att någon behandlas mindre förmånligt än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle behandlas i en jämförbar situation.</p> <p><i>Indirekt diskriminering</i> betyder att en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar någon jämfört med andra som utgör jämförelseobjekt, om inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett godtagbart mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.</p>

3 Invandrarna i Sibbo

Vid beräkningen av antalet invandrare används olika slags mätare och det finns inte någon enda officiell definition av vem som är invandrare. I statistiken definieras invandrarna i allmänhet enligt medborgarskap, födelsestat eller språk.

Enligt Statistikcentralen var antalet utländska medborgare som bodde i Sibbo i slutet av år 2011 366, dvs. 1,98 % av kommunens befolkning. Av de utländska medborgare som bor i Sibbo är största delen estniska, svenska och ryska medborgare. Totalt bodde det i Sibbo i slutet av år 2011 människor av 44 nationaliteter. De som hade utlänningsbakgrund, dvs. var födda annanstans än i

Finland, uppgick till 519, dvs. 2,80 %. Sibbo är en tvåspråkig kommun, av vars befolkning 36,11 var svenskspråkiga och 61,2 % finskspråkiga år 2012. De som hade ett annat modersmål än finska och svenska var 498, dvs. 2,69 %. Antalet personer med främmande språk som modersmål har fördubblats under de senaste tio åren. I jämförelse med de närliggande områdena är antalet invandrare i Sibbo dock relativt litet. **I hela huvudstadsregionen utgör invandrarna ca 10 % av hela befolkningen och det uppskattas av deras antal kommer att fördubblas fram till år 2030, varför det prognostiseras att antalet invandrare som bor i Sibbo också kommer att öka kraftigt.** Tabell 2 visar ändringen i de olika språkgruppernas storlek från år 2001 till år 2012.

Tabell 2: Utvecklingen av språkgrupperna i Sibbo åren 2001 - 2012 (Statistikcentralen)

År	Invånarantal	Svenskspråkiga	Finskspråkiga	Övriga	Svenskspråkiga %	Finskspråkiga %	Övriga %
2001	17 760	7 402	10 129	229	41,7	57,0	1,3
2002	18 177	7 413	10 529	235	40,8	57,9	1,3
2003	18 397	7 376	10 752	269	40,1	58,4	1,5
2004	18 444	7 374	10 790	280	40,0	58,5	1,5
2005	18 719	7 291	11 139	289	38,9	59,5	1,5
2006	19 060	7 298	11 439	323	38,3	60,0	1,7
2007	19 470	7 321	11 797	352	37,6	60,6	1,8
2008	19 886	*	*	*	*	*	*
2009	18 036	6 848	10 804	384	38,0	59,9	2,1
2010	18 253	6 819	11 013	421	37,4	60,3	2,3
2011	18 526	6 808	11 254	464	36,7	60,7	2,5
2012	18 739	6 767	11 474	498	36,1	61,2	2,7

* Statistiska uppgifter för år 2008 saknas.

Tabell 3 beskriver de största språkgrupperna år 2012. Dessa var finska, svenska, estniska, ryska och engelska. sammanlagt talades det 45 olika språk i kommunen.

Tabell 3: De största språkgrupperna i Sibbo i slutet av år 2012 (Statistikcentralen)

Alla språk sammanlagt	18739
finska	11474
svenska	6767
De övriga språkgrupperna sammanlagt	498
estniska	152
ryska	118
engelska	41
tyska	19
thailändska	18
vietnamesiska	18
holländska	12
turkiska	12
norska	10

Av invandrarna i Sibbo har största delen kommit till kommunen av familje- och arbetsskäl. Kvotflyktingar har Sibbo senast tagit emot från Vietnam år 1989. Det har i kommunen väckts en fullmäktigemotion om mottagning av kvotflyktingar och det har gjorts en separat utredning om saken.

4 Programmet för integrationsfrämjande 2014 – 2017, tyngdpunkter och mål

Till tyngdpunkterna i detta program för integrationsfrämjande hör bland annat att stödja invandrarnas samhälleliga samhörighet och dubbelriktningen av integrationen i Sibbo, att kartlägga och utveckla invandrantjänsterna i Sibbo och att främja det sektorsövergripande samarbetet.

Syftet med programmet är att fungera som ett redskap inom kommunens olika sektorer och i det integrationsfrämjande arbete som sker i sektorsövergripande samarbete samt att göra koordineringen av det integrationsfrämjande arbetet klarare och utse de aktörer som ska ansvara för de olika åtgärderna. Samarbetet mellan olika sektorer och medborgarsamhällets roll i stödet för integrationen framhävs. I programmet läggs också fram centrala utvecklingsobjekt, med hjälp av vilka det integrationsfrämjande arbetet i Sibbo betjänar såväl den personal som utför det integrationsfrämjande arbetet som invandrarna och den ursprungliga befolkningen. Förutom detta program för integrationsfrämjande kommer det att utarbetas en separat utredning om mottagningen av kvotflyktingar, i vilken de åligganden som ansluter sig mottagningen av flyktingar definieras noggrannare.

Tyngdpunkterna har slagit fast i linje med den nya integrationslagen, statens migrationsstrategi och Sibbo kommuns strategi, planer och anvisningar som styr verksamheten inom olika sektorer.

Programmet för integrationsfrämjande i Sibbo har som mål att:

- *Utarbeta ett övergripande och praktiskt verksamhetsprogram i linje med integrationslagen för att skapa goda förutsättningar för integrationen av invandrare i Sibbo*
- *Säkerställa att kommunens tjänster lämpar sig också för invandrare genom att kartlägga kommunens existerande tjänster, fastställa särskilda utvecklingsområden och ange de åtgärder som krävs och de aktörer som ansvarar för dem*
- *Beakta jämlikheten och klientorienteringen i kommunens hela utbud av tjänster och beakta invandrarnas eventuella särskilda behov*
- *Främja växelverkan och goda etniska relationer mellan kommuninvånarna samt förebygga diskriminering och rasism*

- *Bygga upp integrationsfrämjande sektorsövergripande samarbete mellan de olika sektorerna i kommunen, Nylands arbets- och näringsbyrå, församlingarna samt de organisationer och föreningar som verkar i kommunen*

5 Integrationsfrämjande arbete och tjänster i Sibbo

Invandrararbetet i Sibbo sker via mångfasetterat samarbete mellan de olika myndighetsinstanserna, den tredje sektorn och församlingarna. Utgångspunkten är klientorientering. Målet är att kommunens tjänster ska lämpa sig också för invandrare och att var och en invandrare som bor i kommunen ska få samma tjänster jämställt med de övriga kommuninvånarna och ska få utträta sina ärenden hos den myndighet, till vars kompetens det ärende som det i vart och ett fall gäller hör. De bastjänster invandrarna använder ordnas alltså i första hand som en del av kommunens bastjänster och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt som särskilda tjänster till den del som de är nödvändiga.

För att koordinera helheten och det sektorsövergripande samarbetet i det integrationsfrämjande arbetet samt i synnerhet den effektiva styrning i det inledande skedet som förutsätts i integrationslagen borde kommunen anställa en invandrarkoordinator och en handledare i deltidssyssla. Tillsvidare har till sammankallare för arbetsgruppen för integrationsfrämjande utsetts medborgarinstitutets rektor Annelie Nylund, som får stöd av arbetsgruppen för integrationsfrämjande. I framtiden är det i och med eventuella kommunsammanslagningar skäl att förhandla om möjligheten till tjänstesamarbete också på det integrationsfrämjande arbetets område, varvid även de ansvarsfördelningar som framlagts här bör övervägas på nytt. I detta skede kan man dela sakkunskap och know-how exempelvis med invandrarkoordinatorerna i Kuuma-området, Borgå och Raseborg. I bilaga 3 har det dessutom samlats en lista över de www-sidor, där det finns anvisningar för det integrationsfrämjande arbetet.

De centrala områdena inom det integrationsfrämjande arbetet är:

- kommunikation och information
- vägledning i det inledande skedet, inledande kartläggning och utarbetande av integrationsplan
- stödet för att lära sig finska och svenska
- social- och familjearbetet
- småbarnsfostran
- grundskolan
- utbildning av dem som är över 16 år
- sysselsättningsstödjande åtgärder
- hälsovårdstjänsterna

- tolktjänster
- bostadstjänster
- kultur- och fritidstjänster
- utbildning av personalen i mångkulturalitetsfrågor
- främjande av jämlikhet och goda etniska relationer och förebyggande av diskriminering

5.1 Integrationsstödjande kommunikation och information

Integration är en dubbelriktad process, som kommunen enligt lag ska främja. Ett medel att främja positiv växelverkan och gallra ut missförstånd är att informera alla invånare i kommunen om frågor som gäller invandring. Det är arbetsgruppen för integrationsfrämjande som ansvarar för att man informerar om de viktigaste frågor som ansluter sig till invandringen i kommunens tidningar och via www-sidor och utfrågningar. I informationen ska man i mån av möjlighet beakta Sibbos tvåspråkighet samt de övriga större språkgrupperna: estniska, ryska och engelska.

Dessutom kan man ordna evenemang för allmänheten exempelvis i samband med en eventuell mottagning av flyktingar. Finlands Röda Kors kan på begäran ordna en öppen diskussion, där kommunmedlemmarna kan ställa frågor med anknytning till mottagandet och noggrannare höra från hurdana förhållanden flyktingarna är på väg till kommunen. Sakkunniga från Migrationsverkets (Migri) landinformationsenhet kan komma och föreläsa om kulturen hos den grupp som ska tas emot samt exempelvis om de politiska bakgrunder, på grund av vilka personerna har varit tvungna att fly.

Enligt integrationslagen ska till alla som flyttar till Finland ges den av inrikesministeriet producerade guiden "Grundläggande information om Finland" antingen i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, beviljandet av uppehållskort eller registreringen av hemkommuns- och befolkningsuppgifter. I Sibbo sker registreringen vid magistraten i Borgå, varifrån man får guider.

Den integrationsstödjande kommunikationen och informationen som helhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Dubbelriktningen i integrationen stöds med öppen kommunikation och information. Kommuninvånarna är medvetna om invandrarfrågorna i kommunen. Invandrarna får information om tjänsterna i Sibbo.	Information om aktuella invandringsfrågor På kommunens Internet-sidor skapas tjänstesidor som fokuserar på invandringsfrågor Man ordnar diskussioner och den ursprungliga befolkningen och invandrabefolkningen uppmuntras ta del i diskussionen	Invandringskoordinatören (om en sådan anställs), fram till dess arbetsgruppen för integrationsfrämjande De olika sektorerna på var sitt håll Kommunens informations- och IT-ansvariga	Antalet informationsbroschyrer om invandringsfrågor som publicerats och antalet diskussioner Skapandet av tjänstesidor och antalet användare av dem

Utvecklande av den integrationsfrämjande kommunikationen och informationen i Sibbo

- På kommunens Internet-sidor ska skapas på invandringsfrågor fokuserade tjänstesidor, där det finns en länk till infobanken för invandrare www.infopankki.fi, guiden Grundläggande information om Finland www.lifeinfinland.fi och detta program för integrationsfrämjande.
- I kommunen utarbetas också en guide "Välkommen till Sibbo", där tjänsterna i Sibbo presenteras. Den översätts åtminstone till svenska och engelska och anknyts till kommunens www-sidor.
- Till kommunens Info-punkter anskaffas Grundläggande information om Finland -guider
- Vi behöver ordna informationssammankomster och diskussioner för allmänheten samt meddelar media om aktuella invandringsfrågor i kommunen

5.2 Vägledning i det inledande skedet, inledande kartläggning och utarbetande av integrationsplan

I integrationsarbetet är det speciellt viktigt att kartlägga invandrarens övergripande livssituation, erbjuda information om samhället och ge honom/henne hänvisning till lämpliga tjänster och åtgärder genast vid flyttningen till kommunen. De invandrare som bor i kommunen har också fört fram behovet av vägledning i det inledande skedet.

Den nya integrationslagen förutsätter att kommunen och arbets- och näringsbyrå och andra myndigheter ger vägledning och rådgivning om integrationsfrämjande åtgärder och tjänster samt om arbetslivet, gör en inledande kartläggning av invandrarens situation och vid behov eller på klientens begäran tillsammans med honom/henne utarbetar en personlig integrationsplan. För

kommunens del svarar den invandrarkoordinator och -handledare som eventuellt anställs för intervjuerna, den eventuella inledande kartläggningen och utarbetandet av integrationsplanen, fram till dess vuxensocialarbetet och familjetjänsterna.

Inledande kartläggning

Statsrådet har utfärdat en förordning om inledande kartläggning i anslutning till främjande av integration. Syftet med den inledande kartläggningen är att så heltäckande som möjligt bedöma klientens förutsättningar för sysselsättning, studier och annan integration. Dessa är bl.a. läs- och skrivfärdigheter, kunskaper i finska och svenska, studiefärdigheter och studieförutsättningar, tidigare utbildning och arbetserfarenhet, kompetens som hänför sig till speciella färdigheter, egna önskemål om sysselsättning och utbildning, livssituationen och det behov av tjänster som denna medför. Utifrån den inledande kartläggningen kan invandraren hänvisas till arbetsmarknaden, anvisas utbildning som svarar mot hans eller hennes behov eller andra integrationsfrämjande åtgärder eller tjänster. Samtidigt bedömer man huruvida klienten behöver en särskild integrationsplan.

Den inledande kartläggningen utförs antingen av arbets- och näringsbyrån, då invandraren är registrerad som arbetslös arbetssökande, eller av kommunen, om klienten annat än tillfälligt får utkomststöd. Kommunens inledande kartläggning ska påbörjas inom två månader från det att klientrelationen inleddes eller begäran om inledande kartläggning lämnades.

För den inledande kartläggningen svarar i fortsättningen den invandrarkoordinator och -handledare som eventuellt anställs, tills vidare vuxensocial- och familjearbetet. Som hjälp vid den inledande kartläggningen kan man använda den av Arbets- och näringsministeriet publicerade guiden "Alkukartoituksen avuksi: Esimerkkejä kotoutumislain mukaisen alkukartoituksen hyvistä käytännöistä" (http://www.tem.fi/files/32187/TEMjul_11_2012.pdf) och de modeller för den inledande kartläggningen som presenterats i den. Det av Hyria i Träskända koordinerade Mosaikprojektet utvecklar beroende på den fortsatta finansieringen av projektet en gemensam modell för den inledande kartläggningen, som Sibbo kan utnyttja om kommunen så önskar.

Kommunen meddelar årligen närings-, trafik- och miljöcentralen om antalet utarbetade kartläggningar samt deras inlednings- och avslutningsdatum. Om Sibbo ingår avtal med närings-, trafik- och miljöcentralen om mottagning av kvotflyktingar, får kommunen 700 euro i ersättning för varje slutförd inledande kartläggning.

Utbetande av integrationsplan

En invandrare, som är registrerad arbetslös arbetssökande eller annat än tillfälligt får utkomststöd och har bott i Finland i högst tre år, har rätt till en integrationsplan. En plan kan utarbetas även utan de föregående kraven, om klienten med stöd av den inledande kartläggningen bedöms vara i behov av en plan för att integrationen ska främjas. För minderåriga som anländer utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd utarbetas alltid en integrationsplan. Den första

integrationsplanen ska göras upp senast inom tre år från det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller uppehållsrätten registrerades och den uppgörs beroende på behovet för högst ett år. Under den tid invandraren deltar i åtgärder i enlighet med integrationsplanen beviljas invandraren arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd som *integrationsstöd*.

Integrationsplanen är en av kommunen, arbets- och näringsbyrån och invandraren gemensamt skapad personlig plan för de åtgärder och tjänster, vars syfte är att stödja de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet och främja invandrarens möjligheter att delta i verksamheten i samhället som en likvärdig medlem. Den innehåller åtminstone studier i finska eller svenska och dessutom vid behov övriga åtgärder och tjänster som främjar integrering, såsom undervisning i invandrarens eget modersmål i synnerhet i fråga om minderåriga invandrare, samhällsorienterad undervisning, vid behov läs- och skrivundervisning samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen, åtgärder och tjänster som krävs för minderåriga invandrares särskilda behov, integrationsutbildning eller andra åtgärder som främjar integrationen individuellt. Integrationsplanen kan utarbetas individuellt eller för en familj.

I kommunen ansvarar vuxensocialarbetet för utarbetandet av integrationsplanerna. Familjetjänsterna svarar för de integrationsplaner som utarbetas för barn och ungdomar. Vid utarbetandet av integrationsplanen används arbets- och näringsministeriets blankettformulär, som återfinns på sajten suomi.fi.

Handledningen i det inledande skedet som uppgiftshelhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Invandraren får den nödvändiga informationen om kommunens tjänster	Man utvecklar en guide "Välkommen till Sibbo", som översätts för de största språkgrupperna Viktiga handlingar översätts för de största språkgrupperna	Arbetsgruppen för integrationsfrämjande Alla sektorer på sitt håll Invandrarkoordinatorn och -handledaren (om sådana anställs)	Antalet utdelade guider "Välkommen till Sibbo" vs. antalet invandrare som bor i kommunen Antalet översatta handlingar
Invandrarens behov av tjänste- och särskilda åtgärder kartläggs	Invandraren erbjuds inledande rådgivning och handledning och det utförs en inledande kartläggning för honom/henne	Arbets- och näringsbyrån Invandrarkoordinatorn (om en sådan anställs) i samarbete med vuxensocialarbetet och familjearbetet	Antalet utförda inledande kartläggningar
Invandraren får stöd för integreringen som beaktar hans/hennes personliga behov	Det utarbetas en integrationsplan för en invandrare som behöver en sådan och/eller är berättigad därtill	Arbets- och näringsbyrån tillsammans med vuxensocialarbetet och/eller familjearbetet Invandrarkoordinatorn och -handledaren (om sådana anställs)	Antalet utarbetade integrationsplaner

Utvecklande av tillvägagångssätten vid den inledande handledningen i Sibbo

- Etablering av de tillvägagångssätt som anknyter sig till den inledande handledningen som en del av tillvägagångssätten inom de olika sektorerna och en tydlig ansvarsfördelning
- Samarbete mellan vuxensocialarbetet, familjearbetet och arbets- och näringsbyrån
- I mån av möjlighet anställning av en invandrarkoordinator för att koordinera handledningsarbetet
- Erbjudande av mångkulturutbildning för den personal som utför handledningsarbete

5.3 Stödjande av studier i finska och svenska

Det är synnerligen viktigt i integrationen att lära sig språket, och en invandrare som omfattas av integrationstjänsterna har rätt till språkundervisning som stöder integrationen. Sibbo är en tvåspråkig kommun med finska som majoritetsspråk. I 17 § Finlands grundlag bestäms att Finlands nationalspråk är finska och svenska. En kommuninvånare med främmande språk som modersmål har alltså grundlagsbaserad rätt att välja om han/hon vill studera finska eller svenska som sitt integreringspråk. En invandrare bör informeras om detta redan i det inledande skedet av integreringsprocessen.

Behovet av språkstudier kartläggs vid den inläggande kartläggningen av invandraren. För att uppnå en jämlik chans till utbildning och sysselsättning är det på samma sätt som i fråga om övriga kommuninvånare ett idealiskt mål att lära och kunna vartdera nationalspråket. I praktiken kan det dock i den grundläggande utbildningen i språk vara en särskild utmaning för elever med invandrabakgrund att samtidigt studera finska, minst ett A1-språk och sitt eget modersmål. Av denna orsak kommer man i vissa fall till att ansöka om dispens från studier i det andra inhemska språket, vilket kan ha konsekvenser för den fortsatta utbildningen och arbetssökandet. I detta program för integrationsfrämjande behandlas studierna i finska/svenska noggrannare i samband med de avsnitt som behandlar småbarnsfostran, grundläggande utbildning och utbildning av personer över 16 år.

5.4 Social- och familjearbetet som stöd för integrationen

Sibbo kommun stöder klienternas, medräknat invånarnas med invandrabakgrund anpassning till samhället med social- och familjearbete som beaktar individens och familjens behov, med effektiverad rådgivning och handledning samt vid behov med ekonomiskt stöd.

Invandrarna stöds i användningen av kommunala och offentliga tjänster samt ges handledning till övriga tjänster som främjar integrationen. Utkomststödet är ekonomiskt stöd som beviljas i sista hand i situationer, där andra källor (t.ex. lön pensioner, dagpenningar) inte räcker till för skäligen levnadskostnader. Utkomststöd beviljas med stöd av lagen om utkomststöd och den kalkyl över inkomster och utgifter som utgående från den görs upp för klienten. Om Sibbo kommun tar emot kvotflyktingar, läggs till de interna anvisningarna för socialarbetet en särskild handledning om beviljande av utkomststöd och flyttningsbidrag för flyktingar. För utkomststöds klienter med invandrabakgrund utarbetas alltid en integrationsplan, om en sådan inte har utarbetats tidigare.

Sibbo kommun erbjuder olika slags tjänster för stöd av barns, ungdomars och familjers uppväxt samt föräldraskap på samma sätt som för den ursprungliga befolkningen även åt invandrarfamiljer. Målet för familjearbetet är att stöda familjernas kontroll över sitt liv och ibruktagande av egna resurser samt att stärka dem att klara sig i vardagslivet. Familjearbetet stöder barnfamiljernas vardag i olika livssituationer eller då föräldrarnas resurser är knappa. Till

invandrarklienternas förfogande står också barnskydd och -övervakning, familjerådgivning, talterapi, hälsorådgivning och tjänster inom närståendevården av barn.

Klienter med flyktingsbakgrund omfattas i regel av socialarbetet i tre år räknat från inflyttningen till landet och i denna tid ingår mångahanda behov av särskilda tjänster. Social- och familjearbetet har till uppgift bl.a. att i samband med mottagningen av flyktingar sörja för den första mottagningen av flyktingarna. Den uppgiftshelhet som ansluter sig till mottagningen av flyktingar har beskrivits i utredningen om mottagningen av flyktingar.

Det mångkulturella social- och familjearbetet som helhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Främjande av integrationen och anpassning till det finländska samhället	Invandrarna erbjuds effektiviserad rådgivning, handledning, ekonomiskt stöd och individ- och familjeinriktat socialarbete	Vuxensocialarbetet Livscykeljänsterna för barn, ungdomar och familjer Invandrarkoordinatorn och -handledaren (om sådana anställs)	Antalet handledningsbesök
Invandrarfamiljernas vardag löper, funktionsförmågan stärks och återställs vid behov	Kommunen erbjuder behövliga uppväxt- och föräldraskapstjänster för invandrarfamiljer	Livscykeljänsterna för barn, ungdomar och familjer	Antalet invandrare som använder sig av tjänsterna
En klient med flyktingsbakgrund får behövligt stöd i det inledande skedet av integrationen	Åtgärder enligt utredningen om mottagning av flyktingar (t.ex. ordnande av en första bostad, information, handledning, hälsokontroller, inledande kartläggning och integrationsplan, integrationsstöd) Det utarbetas anvisningar om utkomststöd åt flyktingar till de interna anvisningarna för socialarbetet	Vuxensocialarbetet Livscykeljänsterna för barn, ungdomar och familjer Invandrarkoordinatorn och -handledaren (om sådana anställs) Den 3:e sektorn och församlingarna Arbets- och näringsbyrå FPA	Uppföljning av hur familjerna med flyktingsbakgrund använder sig av tjänsterna

Utvecklande av det mångkulturella social- och familjearbetet

- Samarbetet mellan vuxensocialarbetet och familjearbetet bör utvecklas och ansvarsfördelningen klargöras

- Det vore viktigt att anställa en invandrarkoordinator på grund av helhetskoordinationen av handledningsarbetet för invandrarklienter.
- Om kommunen tar emot flyktingar borde kommunen anställa eller frigöra en flyktinghandledare i deltidssyssla för att tillförsäkra att integrationsarbetet med de flyktingar som placeras i kommunen lyckas.

5.5 Småbarnsfostran och förskoleundervisning som främjare av integrationen

Småbarnsfostran, daghems- och förskolearbetet styrs i Sibbo av lagar, förordningar och riksomfattande riktlinjer, kommunens plan för småbarnsfostran (2011) samt planer för småbarnsfostran för de olika enheterna och individuella planer för varje barn. Lagen (36/1973, 2a §) och förordningen (239/1973 1a §) om barndagvård samt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) fastställer subjektiv rätt för varje barn att delta i den småbarnsfostran och förskoleundervisning som sker inom ramen för dagvården.

Sibbos tjänster inom småbarnsfostran erbjuder familjerna i kommunen dagvård, lekverksamhet, förskoleundervisning och tillfällig vård. Det finns 17 kommunala daghem i Sibbo, av vilka 10 i norra Sibbo och 7 i södra Sibbo. Daghemmen erbjuder såväl finsk-, svensk- som tvåspråkig dagvård i olika former (gruppfamiljedaghem, skiftesdaghem och vanligt daghem). Dessutom finns det i Sibbo 11 andra daghem, som erbjuder tjänster inom småbarnsfostran antingen som köptjänst eller privat. Det finns såväl finsk- som svenskspråkiga familjedagvårdare i både norra och södra Sibbo. Deras betydelse i fostrarrollen är viktig i synnerhet i de avlägset belägna byarna, där det sällan finns daghem. I september 2013 fanns det sammanlagt 967 Sibbobarn i dagvård och förskola. Av dem uppgick antalet barn som talar andra språk än finska eller svenska som modersmål och är i behov av stöd för att lära sig språket enligt en uppskattning av daghemsföreståndarna till ett tiotal.

Invandrarfamiljerna blir uppmärksammade som jämlika kommuninvånare inom småbarnsfostran och förskoleundervisningen i Sibbo. De centrala verksamhetsidéerna i småbarnsfostran i Sibbo stöder sig på FN:s konvention om barnets rättigheter. I enlighet därmed är utgångspunkterna för småbarnsfostran i Sibbo principerna om barnets människovärde, förbud mot diskriminering, att barnet ska behandlas jämlikt, barnets bästa och barnets rätt att leva och utvecklas harmoniskt. Som centrala värden i Sibbo kommuns plan för småbarnsfostran har skrivits in barnets rätt till en god barndom, trygghet, avsaknad av brådska, respekt för och omsorg om andra människor och naturen samt tolerans.

I tjänsterna inom småbarnsfostran beaktas modersmålet och den kulturella bakgrunden hos ett barn med invandrarbakgrund och man stöder barnets integration i det finländska samhället. I småbarnsfostran beaktas att integrationsprocessen för ett barn med invandrarbakgrund ofta börjar i dagvården och att dagvården också stöder integrationen av hela familjen genom att ge vägledning till kommunens tjänster och den finländska kulturen. Tolktjänster används alltid vid behov vid samarbetsamtalen med föräldrarna. I alla daghem i Sibbo används en

verksamhetsmodell, enligt vilken man för ett barn med främmande språk som modersmål under de tre första daghemsmånaderna reserverar två platser, så att man kan uppmärksamma hans eller hennes särskilda behov.

I dagvården utarbetas det för varje barn en individuell plan för småbarnsfostran. Med barnen med invandrabakgrund poängteras i planen inläringen av finska/svenska samt upprätthållandet av det egna språket. I samband med planen för småbarnsfostran av ett barn med invandrabakgrund kan man tillsammans med föräldrarna utarbeta en plan för att stödja finska/svenska. Undervisningen i finska/svenska som andra språk sker naturligtast som en del av den normala dagliga verksamheten, men dessutom kan man ordna undervisning på finska/svenska i en smågrupp. I Sibbo finns det en specialbarntädgårdslärare, som håller på att avlägga behörighetsutbildning i finska som andra språk (S2). I mån av möjlighet kan man för ett barn också ordna undervisning i det egna modersmålet, om det i daghemmet eller närdaghemmet finns fyra barn som talar samma språk. Undervisning i svenska som andra språk har man tills vidare inte erbjudit, även om detta rekommenderas i den riksomfattande läroplanen för förskolan.

Förutom den kommunala dagvården ordnar Sibbo kommun också dagligen öppen småbarnsfostran, till vilken barn under skolåldern som är i hemvård är välkomna med sina föräldrar och vårdare. Till verksamheten hör bl.a. klubb- och familjeklubsverksamhet, parkverksamhet och babyfamiljsverksamhet, vilka innefattar pyssel, sång, sagostunder och gymnastik med beaktande av klienternas önskemål. Att hänvisa till tjänsterna är en central och viktig gemensam uppgift för dem som sysslar med familjearbete, småbarnsfostran, hälsovård och andra som arbetar med invandrarfamiljer.

Förskoleundervisning

Sibbo ordnar förskoleundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning i såväl dagvårdens som skolornas förskoleenheter. Förskoleundervisningen baserar sig på Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen för förskolan, Sibbo kommuns plan för förskoleundervisningen samt enheternas egna planer och individuella planer för varje barn. Förskoleundervisning ges fyra timmar under skoldagar. Den är avgiftsfri och frivillig och alla barn under skolåldern har rätt till den ett år innan barnets läroplikt börjar. Även barn med tillstånd att inleda den grundläggande utbildningen senare har rätt till avgiftsfri förskoleundervisning.

Förskoleundervisningen av barn med invandrabakgrund ordnas i förskoleundervisningsgrupper avsedda för alla barn eller i stödda förskoleundervisningsgrupper. De särskilda målen för förskoleundervisningen av barn med invandrabakgrund är systematisk undervisning i finska/svenska samt att stödja barnets eget modersmål. För att de barn med ett främmande språk som modersmål som studerar i förskoleundervisningen ska få det bästa möjliga stödet för att börja grundskolan, vore det på sin plats att i förskoleundervisningsgrupperna göra finska som andra språk -språkkartläggningar. Utgående från språkkartläggningen kunde man hänvisa barnet till den skola som passar bäst eller utbildning som förbereder för den grundläggande utbildningen. I

förskoleundervisningen har det hittills ännu inte förelegat behov av en smågrupp för förberedande förskoleundervisning. Man bör dock fästa uppmärksamhet vid ordnandet av förberedande förskoleundervisning och ordna sådan åtminstone integrerat i förskoleundervisningsgrupperna med olika slags stödåtgärder. Dessutom har samarbetet mellan tjänsterna inom småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen i den utbildning som förbereder för den grundläggande utbildningen och S2-undervisningen kommit upp som ett framtida utvecklingsområde.

Det integrationsfrämjande arbetet i småbarnsfostran och förskoleundervisningen som en uppgiftshelhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Varje invandrabarn har möjlighet till kommunal dagvård och förskoleundervisning	Det ordnas dagvårdsplats eller alternativ verksamhet för ett barn med invandrabakgrund	Placeringskoordinatorerna i tjänsterna för småbarnsfostran	Antalet invandrabarn i småbarnsfostran och förskoleundervisning
Ett fungerande uppfostringskompanjonskap mellan invandrarfamiljen och personalen	Samarbete med invandrarfamiljen: förhandlingar om fostran, hänvisning till tjänsterna	Daghemsföreståndarna Daghemmens personal	Tillvägagångssätten när dagvården inleds Antalet förhandlingar om fostran?
Man stöder barnets språkliga och know-how - färdigheter	Det ordnas vid behov förberedande förskoleundervisning Utvärdering av S2/R2-behovet Det ordnas smågruppsundervisning i finska/svenska	Tjänsterna för småbarnsfostran Den lärare som svarar för S2/R2-undervisningen Samarbete mellan utbildningstjänsterna och tjänsterna för småbarnsfostran	Antalet barn i den förberedande förskoleundervisningen och i S2/R2-lärokursen i småbarnsfostran
Ett barn med invandrabakgrund hänvisas från förskoleundervisningen till en lämplig skola eller en förberedande klass	En S2/R2-lärare bedömer språkkunskaperna hos ett barn i förskoleundervisning med främmande språk som modersmål och barnet hänvisas till en lämplig skola/förberedande undervisning.	Samarbete med utbildningstjänsterna	Antalet utförda språkbedömningar och antalet barn i den förberedande undervisningen
Arbetstagarna inom småbarnsfostran får stöd för arbetet med mångkultur barn och - familjer	Det erbjuds mångkulturutbildning åt arbetstagarna	Ledningen för tjänsterna för småbarnsfostran, daghemsföreståndarna	Antalet mångkulturutbildningar som erbjudits och antalet deltagare

Utveckling av det mångkulturella arbetet i Sibbos tjänster för småbarnsfostran

- För att barnhemmens fostringspersonal ska ha möjlighet att utveckla den mångkulturella småbarnsfostran i Sibbo, bör man för att stödja personalens integrationsarbete ordna mångkulturalitetsutbildning.
- För att etablera verksamheten finska/svenska som andra språk bör man uppskatta antalet barn med främmande språk som modersmål i dagvården. Behovet av en ambulerande S2-barnträdgårdslärare bör utvärderas.
- Stödet för finska/svenska hos barn med invandrabakgrund bör vara planmässigt uppmärksammat och synas exempelvis i barnens individuella planer för småbarnsfostran.
- Det är viktigt att utveckla den förberedande förskoleundervisningen. Möjligheten till samarbete mellan tjänsterna för småbarnsfostran och utbildningstjänsterna i den förberedande och S2-undervisningen bör kartläggas.

5.6 Grundskolan som stöd för integrationen

Enligt lagen om grundläggande utbildning gäller läroplikten alla barn som är varaktigt bosatta i Finland oberoende av nationalitet. Målet för den grundläggande utbildningen i Sibbo är att stöda alla elevers uppväxt som människor och medlemmar av samhället och att lära ut nödvändiga kunskaper och färdigheter.

I Sibbo verkar det tre finskspråkiga och nio svenskspråkiga skolor för årsklasserna 1-6, en språkbadsskola för årsklasserna 1-6, en finskspråkig enhetsskola för årsklasserna 0-9 samt en finskspråkig och en svenskspråkig klass för årsklasserna 7-9. De finskspråkiga grundskolorna hade i augusti 2012 sammanlagt 1 468 elever, av vilka 57 eller 3,9 procent som modersmål talar något annat än finska eller svenska. Det sammanlagda antalet elever i de svenskspråkiga skolorna var åter 950, av vilka 3 eller 0,3 procent hade ett främmande språk som modersmål. Undervisningen av elever med invandrabakgrund sker i första hand i de skolor som ligger nära elevernas eget bostadsområde. Vid behov läggs undervisning eller förberedande undervisning i finska/svenska som andra språk till elevernas personliga läroplaner.

Förberedande undervisning

För barn och ungdomar med invandrabakgrund, som inte kan tillräckligt finska/svenska för att kunna studera i en finsk/svenskspråkig undervisningsgrupp bör det ordnas undervisning som förbereder för grundläggande utbildning. I grupperna i den förberedande utbildningen studerar man finska språket samt centrala begrepp i andra läroämnen i enlighet med en för var och en elev särskilt utarbetad plan för elevens lärande.

Den förberedande undervisningen ordnas antingen i närskolan, i samarbete närskolor emellan eller i en förberedande smågrupp. Förberedande utbildning ges åt 6-10-åringar minst 450 timmar

och åt äldre minst 500 timmar. När språkkunskapen är tillräcklig överförs barnet till närskolan till den klass som svarar mot dess ålder och färdighet. Eleverna studerar i ett så tidigt skede som möjligt i finskspråkiga undervisningsgrupper de ämnen, i vilka de klarar sig även med bristfällig språkkunskap.

I detta nu finns det inte i Sibbo någon smågrupp för förberedande undervisning. Det finns behov av en smågrupp, så det vore bra att grunda åtminstone en förberedande smågrupp i Sibbo. För detta ändamål bör det ordnas fortbildning för lärarna. Emedan Sibbo är vidsträckt till ytan och det finns skolor runtom i kommunen, ska man sträva till att placera den förberedande klassen på en central plats för att begränsa skolresornas längd. Då det också inom sektorn för småbarnsfostran finns behov att utveckla den förberedande undervisningen, ska samarbetsmöjligheterna kartläggas. Om antalet elever är litet exempelvis för att ordna en svenskspråkig förberedande grupp, kan eleverna i den svenskspråkiga förberedande undervisningen integreras i den egna närskolan med olika slags stödåtgärder.

Finska/svenska som andra språk

I den grundläggande undervisningen kan invandrarelever studera finska eller svenska enligt lärokursen finska eller svenska som andra språk (S2/R2), som i avseende om mål avviker från undervisningen av elever som studerar finska/svenska som modersmål. Målet är att stödja elevens språkutveckling i finska/svenska och hjälpa eleven att uppnå en så god språkkunskap som möjligt med tanke på studierna i andra ämnen samt att söka sig till fortsatta studier. Vid behov läggs undervisning i finska/svenska samt andra specialåtgärder till planen för barnets lärande i enlighet med elevens behov.

I Sibbo finns det hösten 2013 en ambulerande lärare i S2-språk, som har utfört språkkartläggningar och rekommenderat S2-lärokursen för ca 50 barn. Man kan erbjuda 1-2 timmar S2-undervisning åt de eleverna, men många barn skulle ha behov av 3 veckotimmar, som också rekommenderas av föreningen för lärarna i finska som andra språk. För att man ska kunna erbjuda den S2-undervisning som följer rekommendationerna, bör undervisningsresurserna ökas. I Sibbo sker det inte R2-undervisning och behovet av sådan bör utredas. Om det finns få R2-elever, kan undervisningen ordnas i normala undervisningsgrupper genom att differentiera undervisningen.

Man bör dessutom minnas att alla elever med invandrabakgrund inte behöver S2- eller R2-undervisning utan en del kan klara av de allmänna målen i modersmål och litteratur. De som kommer från de nordiska länderna klarar sig i allmänhet bra i de svenskspråkiga skolorna och många invandrare har lärt sig språket väl redan tidigare i småbarnsfostran.

Stöd för att upprätthålla det egna modersmålet

Förutom studier i finska är det viktigt att stödja upprätthållandet av barnets eget modersmål. Undervisning i det egna modersmålet ska erbjudas om det till språkgruppen är på väg minst fyra som talar samma språk som modersmål. Undervisningen i det egna modersmålet ordnas med stöd

av en separat resurs, varvid det ges undervisning två timmar i veckan per grupp och den kan ordnas i samarbete med grannkommunerna.

I Sibbo verkar inlärningsgrupper med ryska och estniska som eget modersmål. Man ska följa med hur behoven ändras och eventuellt ordna modersmålsundervisning för andra språkgrupper.

Stödundervisning

Vid sidan av undervisning i finska eller svenska och elevens modersmål ordnar skolorna vid behov stödundervisning i olika läroämnen för invandrarelever. Stödundervisningen är resurstilldelad ur statsbidraget. Dessutom kan stödundervisning i olika läroämnen i mån av möjlighet ges på elevens eget modersmål.

Kommunen kan retroaktivt anhålla om separat statsfinansiering för ordnandet av stödundervisning för elever med invandrarbakgrund.

Undervisning enligt elevens eget trossamfund

En elev har rätt att få undervisning enligt sitt eget trossamfund, om antalet elever som hör till trossamfundet i fråga är minst tre och föräldrarna begär att undervisning skall ges.

I Sibbo ges det förutom evangelisk-luthersk religionsundervisning enligt majoriteten undervisning i den ortodoxa religionen och livsåskådningskunskap. Begäranden om undervisning i andra religioner har tills vidare inte förekommit, men vid behov ska det beredas möjlighet att ordna religionsundervisning.

Integreringsarbetet i den grundläggande utbildningen i Sibbo som uppgiftshelhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
En elev med invandrabakgrund får de språkliga beredskaper, kunskaper och färdigheter som behövs för att kunna delta i den grundläggande utbildningen	I kommunen ordnas åtminstone en smågrupp som förbereder för den grundläggande utbildningen	Utbildningstjänsterna, eventuellt i samarbete med tjänsterna för småbarnsfostran	Antalet förberedande smågrupper och antalet elever som deltar i dem
Elevens finska/svenska utvecklas och han/hon uppnår en så god språkkunskap som möjligt med tanke på studier i andra ämnen och fortsatta studier	Man försäkrar sig om att den undervisning i S2/R2-språk som kommunen ordnar är tillräcklig	Utbildningstjänsterna	Antalet lärare och undervisningstimmar i S2/R2-språk i förhållande till det antal elever som behöver undervisning
Upprätthållandet av barnets eget modersmål stöds	Vid behov ordnas fler undervisningsgrupper i det egna modersmålet	Utbildningstjänsterna	Antalet inlärningsgrupper i det egna modersmålet i relation till antalet barn med främmande språk som modersmål
Barnens tillhörighet till det egna trossamfundet stöds	Vid behov ordnas nya smågrupper för religionsundervisning	Utbildningstjänsterna	Antalet smågrupper i religionsundervisning en
Personalen inom den grundläggande utbildningen får stöd för att stöda barnens mång-/tvåspråkighet och kulturidentitet	Personalen inom den grundläggande utbildningen får den mångkulturalismutbildning och fortbildning som svarar mot behoven	Utbildningstjänsterna	Antalet utbildningar och deltagare

Utvecklande av det mångkulturella utbildningsarbetet i Sibbo

- I den grundläggande utbildningen i Sibbo finns det ingen förberedande smågrupp. Det har dock kommit behov i dagen. Exempelvis i S2-lärokursen studerar elever, som skulle vara i behov av förberedande undervisning. Det vore bra att i Sibbo grunda åtminstone en finskspråkig förberedande smågrupp och kartlägga samarbetet med tjänsterna för småbarnsfostran.
- Man bör följa med behovet av en svenskspråkig förberedande grupp och R2-undervisning. Om elevantalet är litet för att ordna en separat grupp, ska eleverna i den svenskspråkiga förberedande undervisningen integreras med den egna närskolan med olika slags stödåtgärder och R2-undervisningen ordnas i en normal undervisningsgrupp genom att differentiera undervisningen.
- För att man ska kunna erbjuda rekommenderad mängd S2-undervisning (3 timmar/elev), borde resurserna för S2-undervisningen ökas.

- Man bör ordna undervisningen i den egna religionen för barnen, om föräldrarna begär det och det kommer minst tre elever till gruppen.
- Det bör ordnas undervisning i det egna modersmålet för barnen, om gruppstorleken är minst fyra.
- Det bör för lärarna erbjudas fortbildning för den förberedande undervisningen och för den större arbetsgemenskapen mångkulturalismutbildning.
- När man ordnar tjänsterna är det bra att vara medveten om att det ur finansieringen för utbildnings- och kulturväsendet beviljas finansiering för undervisning som förbereder den grundläggande utbildningen, undervisning i det egna modersmålet, undervisning i finska/svenska som andra språk för invandrare och för undervisning som förbereder yrkesutbildningen för invandrare.

5.7 Utbildning av dem som är över 16 år

Åt invandrare som överskridit läropliktsåldern och bott under tre år i Finland, vars färdigheter inte räcker till för gymnasie- eller yrkesinstitutsstudier, kan via **Nylands arbets- och näringsbyrå** som arbetskraftsutbildning eller via de **kommunala utbildningstjänsterna** erbjudas integrationsutbildning i form av studier på egen hand. Det är dock en gemensam uppgift för hela kommunen att hänvisa till utbildning, såsom även integrationsarbetet i dess helhet. Exempelvis det **uppsökande ungdomsarbete** och **ungdomsfamiljearbete** som bedrivs i Sibbo spelar en viktig roll för att hänvisa ungdomar till utbildning som svarar mot behoven.

I praktiken kan man som integrationsutbildning erbjuda t.ex. påbyggnadsundervisning i den grundläggande undervisningen, grundläggande utbildning för vuxna, utbildning för invandrare, vilken förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen eller yrkesstartutbildning. Dessa innefattar bl.a. undervisning i finska eller svenska och vid behov undervisning i läs- och skrivfärdighet samt annan undervisning, som främjar inträde i arbetslivet och fortsatt utbildning samt samhälleliga och kulturella färdigheter och färdigheter med anknytning till förmågan att klara sig i livet. Behovet av integrationsutbildning utvärderas i samband med den inledande kartläggningen och inbegrips i integrationsplanen.

Ordnanande av integrationsutbildningen

När arbets- och näringscentralen ordnar integrationsutbildningen som arbetskraftspolitisk yrkesutbildning svarar närings-, trafik- och miljöcentralen för anskaffningen av integrationsutbildningen inom sitt område. Kommunen kan såväl ordna integrationsutbildning som hänvisa en invandrare till självständiga studier som ordnas av någon annan aktör. Inom de närbelägna områdena erbjuder följande instanser integrationsutbildningstjänster:

- Amisto och Point College, Borgå
- Borgå Folkakademi (erbjuder ett svenskspråkigt alternativ för integrationsutbildningen)
- Järvenpään Seurakuntaopisto
- Keravan oppimiskeskus
- Keuda (många verksamhetspunkter, en i Sibbo)
- Affärsverket Edupoli, Borgå
- Yrkesinstitutet Prakticum

Av dessa tjänsteproducenter är Sibbo en av ägarna till Borgå Folkakademi, Keuda, Yrkesintitutet Prakticum, och via Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä i Amisto, Point College och Edupoli, till vilka de invandrare som är i behov av integrationsutbildning i första hand hänvisas. Sibbo kommun kommer också att kartlägga möjligheterna att erbjuda integrationsutbildning via medborgarinstitutet.

Vid planeringen av tjänster är det skäl att minnas att det av statsandelarna för utbildnings- och kulturväsendet beviljas finansiering för utbildning för invandrare, vilken förbereder för yrkesutbildningen.

Alternativ i integrationsutbildningen

Som integrationsutbildning erbjuds vanligtvis något av följande alternativ:

Utbildning för invandrare, vilken förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen (MAVA):

Den förberedande utbildningen är avsedd för invandrare, som har för avsikt att söka till grundläggande yrkesutbildning som leder till examen. Utbildningen har som mål att ge studeranden de språkliga och andra färdigheter som behövs för att övergå till yrkesinriktade studier.

Påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen (den s.k. tionde klassen för invandrare):

För att öka invandrarnas förutsättningar för fortsatta studier kan man erbjuda påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen. Utbildningen räcker ett läsår, under vilket eleven kan höja sina vitsord i den grundläggande utbildningen, genomföra yrkesinriktade eller gymnasiestudier eller bekanta sig med olika yrkesområden. Målet är att den studerande uppnår tillräckliga färdigheter i finska språket och andra ämnen för att kunna fortsätta sina studier i en läroanstalt på andra stadiet och kunna uppnå framgång i arbetslivet. Det har varit utmanande att få platser i påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen och ordnandet av påbyggnadsundervisning bör kartläggas.

Grundläggande utbildning för vuxna:

Om en invandrare över 16 år saknar avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen, kan han/hon delta i grundläggande utbildning för vuxna. Studierna räcker i 1-3 år och de studerande kan avlägga hela den finländska grundläggande utbildningens lärokurs eller delar av den. Grundläggande utbildning för vuxna ordnas vid Keravan oppimiskeskus.

Orienterande och förberedande utbildning för grundläggande yrkesutbildning (Yrkesstarten):

Yrkesstarten är avsedd för elever som avslutat den grundläggande utbildningen men ännu inte gjort sitt yrkesval eller som av några andra orsaker inte har tillräckliga färdigheter att delta i fortsatta studier genast efter grundskolan. Målet är att den studerande får färdigheter att söka sig till yrkesinriktad utbildning som leder till grundexamen genom att mångsidigt bekanta sig med olika utbildningsområden och arbetslivet och yrken.

Integrationsutbildningen av dem som är över 16 år som en helhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
En invandrare över 16 år får de nödvändiga färdigheterna för utbildning på andra stadiet	Eleven hänvisas till integrationsutbildning som svarar mot hans/hennes behov	Arbets- och näringsbyrån Utbildningstjänsterna	Antalet elever som hänvisats till integrationsutbildning och antagningsprocenten
	Möjligheterna till påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen kartläggs	Invandringskoordinatörn (om en sådan anställs) Sektorsövergripande samarbete	Antalet elever som deltar i utbildning på andra stadiet efter integrationsutbildningen och antagningsprocenten

Utvecklande av utbildningen för dem som är över 16 år

- Skapande av sektorsövergripande samarbete mellan arbets- och näringsbyrån, kommunen och den tredje sektorn
- Anställning av en invandringskoordinator för helhetskoordinationen av handledningsarbetet inom integrationsutbildningen
- De funktioner som stöder integrationsutbildningen utvecklas lokalt och rekryteringen till arbetspraktikplatser sker lokalt

5.8 Åtgärder till stöd för invandrarnas sysselsättning

Invandrarnas sysselsättningsgrad är i Finland lägre än den ursprungliga befolkningens i alla åldersgrupper. I slutet av år 2011 var sysselsättningsgraden bland de 18-63 -åringar som var av utländsk härkomst 53,3 %, medan den var 70,9 % bland den ursprungliga befolkningen. Det är ur såväl invandrarens som den mottagande kommunens synvinkel viktigt att invandrarna sysselsätts. Å ena sidan är sysselsättning en av de primära faktorer som främjar integration och en bra integration främjar å andra sidan sysselsättning. Dessutom erbjuder invandringen också ett svar på den framtida brist på arbetskraft som de åldersklasser som lämnar arbetsmarknaden genom att gå i pension föranleder. Detta uppmärksammas också i strategin Migrationens framtid 2020, vars syfte är att staka ut vägen för en aktivare och mer föregripande invandringspolitik.

I Sibbo kommuns strategi beaktas en snabb befolkningsändring: arbetskraften går i pension och det blir konkurrens om arbetskraften i en nära framtid. Sibbo har som mål att öka en snabb planmässig tillväxt, förnyelse och utveckling. Av invandrarbefolkningen i Sibbo och hela Finland är största delen i arbetsför ålder och det är allt viktigare ur ekonomisk synvinkel att dra nytta av invandrarna också i Sibbo. Tabellen beskriver befolkningens fördelning på olika åldersgrupper i fråga om alla språkgrupper samt i fråga om dem som har främmande språk som modersmål. Den utvisar att av de kommuninvånare som har främmande språk som modersmål är 77 procent i åldern 20-60 år, medan motsvarande tal för alla språkgrupper är 50,6.

Tabell: Sibbos befolkning enligt språk och ålder 31.12.2013 (Statistikcentralen)

Åldersgrupp	0-9 år	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 -
Tillhörande alla språkgrupper totalt (%)	13,4	14,3	<u>7,2</u>	<u>12,4</u>	<u>17,6</u>	<u>13,4</u>	11,5	6,4	6,3
Tillhörande övriga språkgrupper än finska och svenska (%)	9,6	7,4	<u>15,3</u>	<u>25,3</u>	<u>23,1</u>	<u>13,3</u>	5,2	0,8	0,0

Med tanke på sysselsättningen av invandrarna är det av primär vikt att beakta utbildningsbehoven och kanaliseringen till arbetslivet. Också de invandrare som bor i Sibbo har fört fram behovet av en smidig övergång till arbetslivet exempelvis via läroavtal. Nylands arbets- och näringscentral svarar tillsammans med närings-, trafik- och miljöcentralen för de arbetskraftstjänster och övriga åtgärder, som främjar och stöder sysselsättningen och integrationen av de invandrare som bor i Sibbo och som anmäler sig som arbetssökande. Det är arbets- och näringscentralens uppgift att starta den inledande kartläggningen för en invandrare, som är arbetslös och registrerad som

arbetsökande vid arbets- och näringsbyrån. Den utarbetar också integrationsplaner och erbjuder integrationsutbildning som arbetskraftspolitisk åtgärd.

Sibbo hör till Nylands arbets- och näringsbyrås område, men har inte eget verksamhetsställe. Sibboborna kan utträta sina ärenden på det verksamhetsställe de önskar i Nyland: i Helsingfors, Esbo, Vanda, Hyvinge, Träskända, Kervo, Lojo, Borgå eller Raseborg. Mer uppgifter om områdets arbets- och näringsbyråer hittar man på sajten: <http://toimistot.te-palvelut.fi/uusimaa>.

Förutom arbets- och näringscentralen ordnar Sibbo kommuns Livscykeljänster för personer i arbetsför ålder olika slags sysselsättningsfrämjande tjänster, såsom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsprövning, lönestödsarbete och läroavtalsutbildning. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte är sysselsättningsfrämjande verksamhet som anordnas av kommunen och som grundar sig på lagen. Den baserar sig på en individuell aktiveringsplan som utarbetas tillsammans med klienten. Verksamheten är avsedd för långtidsarbetslösa som på grund av arbetslösheten får utkomststöd eller arbetsmarknadsstöd.

Verksamhetscentret Vägskäl som lyder under socialarbetet erbjuder rehabiliterande arbetsuppgifter och arbetslivsträning för långtidsarbetslösa. Vägskäl är öppet också för långtidsarbetslösa med invandrabakgrund och erbjuder enligt överenskommelse sina lokaler exempelvis för grupper som studerar finska/svenska.

Inom ramen för kommunens ungdomsverksamhet verkar det uppsökande ungdomsarbetet, som har som mål att hjälpa unga att hitta ett jobb som de gillar, en studieplats eller annan motsvarande aktivitet, som stöder den unga personens uppväxt och utveckling och förebygger utslagning. Det uppsökande ungdomsarbetet ger också invandrarungdomar handledning i arbetsökande och påbyggnadsutbildning.

Det sysselsättningsstödande arbetet som en helhet

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Att främja sysselsättningen av invandrare	Invandrarna hänvisas till de sysselsättningsfrämjande tjänster som ordnas av arbets- och näringsbyrån, närings-, trafik- och miljöcentralen och kommunen Det allokeras sysselsättningsanslag för att sysselsätta invandrarklienter Arbetsgivarna i kommunen sporras till att sysselsätta personer med invandrarbakgrund	Arbets- och näringsbyrån Närings-, trafik- och miljöcentralen Kommunens livscykeljänster för personer i arbetsför ålder Ungdomsverksamheten	Antalet arbetslösa och långtidsarbetslösa i relation till medeltalet i kommunen. Antalet invandrare som deltar i sysselsättningsfrämjande tjänster

Utvecklande av arbetet för att stödja sysselsättningen av invandrare

- Intensifierat samarbete mellan arbets- och näringsbyrån och kommunen
- Allokering av sysselsättningsanslag för sysselsättning av invandrarklienter
- Kommunala sysselsättningstjänster såsom läroavtalsutbildning och arbetspraktik erbjuds flexibelt de invandrarklienter som är i behov av sådana i det inledande skedet av integrationsprocessen
- Samarbete mellan de sysselsättningsfrämjande aktörerna i kommunen och de lokala arbetsgivarna i fråga om rekryteringen till arbetsprövning, läroavtalsplatser och praktikplatser för integrationsutbildningarna

5.9 Hälsovårdstjänster

Enligt folkhälsolagen (66/1972) och lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) ska kommunen ordna hälso- och sjukvårdstjänster i enlighet med bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen. Sibbo erbjuder invandrarna samma lagstadgade hälso- och sjukvårdstjänster som övriga kommuninvånare inklusive rådgivningsbyrå-, skolhälsovårds-, studerandehälsovårds- och sjukvårdstjänster. Dessutom förutsätts det i 13 § hälso- och sjukvårdslagen att det ska ordnas hälsoundersökningar för personer i åldern 16-65 år som faller utanför studerande- eller företagshälsovården.

Enligt undersökningar anlitar invandrarbefolkningen i snitt social- och hälsovårdstjänster mindre än kommuninvånarna i allmänhet. I det inledande skedet av integreringsprocessen bland flyktingar och asylsökande är behovet av tjänster dock större beroende på de särskilda tjänster, som fastslås i social- och hälsovårdsministeriets anvisningar.¹ För övriga invandrare ordnas det hälsoundersökningar enligt behov.

Inresekontroller, hälsoundersökning och tandvård

I den omfattande hälsoundersökning, den s.k. inresekontrollen, som görs senast två veckor efter ankomsten till landet, gör en hälsovårdare en preliminär bedömning av behovet av särskilt stöd. Vid det första besöket programmerar en hälsovårdare eller läkare på rådgivningsbyrån för vuxna screeningblodprov, avförings- och urinprov samt röntgenbild av lungorna. Hälsovårdaren bokar tider till laboratoriet, röntgen samt vid behov en biträdande person som följer med, exempelvis en handledare eller tolk. Efter provresultaten ordnas en lång, s.k. första undersökning, som varar ca 1,5 timme, där läkare och tolk är närvarande. Till den ansluter sig en lång hälsointervju, där man går igenom centrala frågor i anslutning till välmående och hälsa. Vaccinationsuppgifterna registreras på data och man gör upp en vaccinationsplan.

I detta skede meddelas närings-, trafik- och miljöcentralen om de personer som är i behov av särskilt stöd, vilkas social- och hälsovårdskostnader i 10 år ersätts av närings-, trafik- och miljöcentralen. Man begär lov av flyktingklienterna att överlåta hälsouppgifterna exempelvis till socialväsendet. Den personal som varit med vid den första kontrollen sänder barnens hälsouppgifter till rådgivningsbyrån och skolhälsovårdaren. Rådgivningsbyrån och skolhälsovården reserverar de tider som behövs för sina klienter. Dagvård, skola eller språkkurs kan inte inledas förrän hälsoundersökningen är gjord. För invandrarklienter reserveras en längre mottagningstid än vanligt, eftersom användningen av tolk gör verksamheten långsammare. Det ska också inom tre veckor efter ankomsten till Finland ordnas ett besök hos tandvården.

I det arbete som främjar hälsa och välmående bland flyktingar är det viktigt med sektorsövergripande samarbete. I samband med hälsoundersökningarna bör det finnas möjlighet att konsultera psykolog och ha närkontakt med enheten för smittosamma sjukdomar, fysioterapin och tandvården. Det är på sin plats att hänvisa kommunens hälsovårdsklienter med flyktingbakgrund till en hälsovårdare som är insatt i saken och i det inledande skedet (ett halvt år) är det bra att hos hälsovårdaren reservera en dag i veckan för mottagning av flyktingklienter. Vid behov anlitas alltid tolktjänster. Anvisningar i tolkfrågor återfinns i punkt 5.11. Tolktjänster i detta program.

¹ Gissler, M.; Malin, M. & Matveinen, P. (2006) *Maahanmuuttajat ja julkiset palvelut: Terveysthuollon palvelut ja sosiaalihuollon laitospalvelut*. Stakes
Polichtchouk, V. (2012) *Sosioekonominen analyysi pakolaisten kuntiin sijoittamisesta*. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Hälsofrämjandehelheten

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Man ordnar de kontroller som ansluter sig till flyktingarnas och asylsökandenas ankomst till landet	Inresekontroll: <ul style="list-style-type: none">• Senast 2 veckor efter ankomsten till landet preliminär bedömning av hälsovårdare, remisser till laboratorium och röntgen• Lång läkarundersökning• Tandkontroll 3 veckor efter ankomsten till landet	Invandringskoordinatörn/socialhandledaren bokar tiderna En vuxenhälsovårdare En tandskötare	Antalet inresekontroller
Klienter med flyktingbakgrund hänvisas till den hälsovårdstjänst som svarar mot behovet	Vuxna flyktingar fortsätter att besöka hälsovårdaren på vuxenhälsovården eller så hänvisas de vid behov till specialtjänster Barnen hänvisas till rådgivningsbyrån eller skolhälsovården	En vuxenhälsovårdare	Antalet personer med flyktingbakgrund på hälsovårdscentralen och rådgivningsbyrån, i skolhälsovården Antalet specialkostnadsavtal som ingåtts med närings-, trafik- och miljöcentralen

Utvecklande av det mångkulturella hälsofrämjande arbetet i Sibbo

- Om kommunen tar emot flyktingar, måste man reservera tillräckligt med resurser för deras inresekontroller i det inledande skedet
- Man erbjuder mångkulturalitetsutbildning åt de arbetstagare som önskar och behöver sådan

5.10 Bostadstjänster

Vid ankomsten till kommunen söker en invandrare bostad via kommunen eller privata aktörer på samma sätt som vilken som helst person som flyttar till kommunen. Ett undantag är de personer som i egenskap av kvotflyktingar eventuellt flyttar direkt från utlandet till kommunen.

Kommunen sköter kundbetjäningen och ansvarar för fördelningen av de ca 330 bostäder som ägs av KAS Hyresbostäder Ab -koncernen. Bostäderna ligger huvudsakligen i Nickby och Söderkulla. Bostadsansökan till bostäder som ägs av KAS Hyresbostäder Ab kan lämnas in antingen elektroniskt på adressen www.kas.fi eller med en ansökningsblankett som man får på kommunens Info-punkt.

Till ansökningarna ska fogas utredning om inkomster, egendomens värde och studier samt beskattningssuppgifter. Ansökan sänds till bostadssekreteraren per post eller elektroniskt. Ansökan

är i kraft 3 månader, varefter den ska förnyas. Efter att man blivit vald lämnar man bilagorna till disponenten i samband med undertecknandet av hyresavtalet.

Information om det stöd som ansluter sig till boendet får man Fpa:s sidor www.kela.fi eller Fpa:s serviceställe i Sibbo, adress Stora Byvägen 20, 04130 SIBBO.

Vad gäller de personer som flyttar inom flyktingkvoten förpliktar det avtal som ingås med närings-, trafik- och miljöcentralen kommunen att ordna bostad åt de personer som får kommunplats. Bostadssituationen är utmanande. Det är svårt att skaffa bostad i synnerhet för stora familjer, eftersom det knappast alls finns att tillgå bostäder i den storlek som behövs. Om det avtal som ingås med närings-, trafik- och miljöcentralen förnyas och det tas emot flyktingar till kommunen, kan man vara i kontakt med KAS-hyresbostäder Ab:s kundchef Elisabeth Aspara (Elisabeth.Aspara@kas.fi). Via henne kan man ansöka om undantagslov för placering av kvotflyktingar i KAS-bostäder som är underkastade aravalagstiftningen. Antalet KAS-bostäder som blir lediga i Sibbo är dock litet. Om kommunen eller KAS-bostäder inte har sakenliga bostäder att erbjuda kan man hyra bostäder av privata offerenter eller så kan man förhöra sig om samarbetsmöjligheter med Y-stiftelsen, som hyr ut bostäder åt kommuner, församlingar eller andra organisationer för att hyras ut i andra hand.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ersätter kommunen för de hyreskostnader som orsakas av att man reserverar bostäder för kvotflyktingar, om man måste hålla bostäderna tomma i väntan på att flyktingarna ska anlända till kommunen.

5.11 Tolktjänster

Målet för det integrationsfrämjande arbetet är att en invandrare efterhand ska lära sig finska och/eller svenska, men i praktiken behöver såväl invandraren som den myndighet som har hand om hans/hennes ärenden ofta, i synnerhet i det inledande skedet av integrationsprocessen, tolk- och översättningstjänster för att det ska lyckas att uträtta ärendena och för att trygga klientens rättsskydd. Om en invandrare inte kan finska eller svenska som används av en myndighet, ska myndigheten enligt språklagen (423/2003), lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), förvaltningslagen (434/2003) eller lagen om grundläggande utbildning (628/1998) ordna tolkning och översättning i ärendet.

Tolkingen/översättningen kan utföras på ett sådant språk, som invandraren förstår tillräckligt väl med hänseende till ärandets beskaffenhet. Målet är att såväl invandraren som tjänstemannen ska förstå varandra genom tolkens/översättarens förmedling.

Enligt integrationslagen (1386/2010) ersätter staten kommunerna för kostnader för tjänster den har ordnat för personer som avses i 2 § 2 och 3 momentet lagen om främjande av integration²

² Vilka personer som omfattas av ersättningarna framgår ur arbets- och näringsministeriets anvisning 5.4.2012/TEM/910/00.03.05.02/2012

inom social- och hälsovården, vid utarbetandet av integrationsplan och inledande kartläggning, användningen av integrationstjänster i det inledande skedet av ankomsten till landet och introduktionen av kommunen (hur man uträttar ärenden i butiken, på posten och hos myndigheterna, använder kollektivtrafik osv.). Dessutom ersätts de tolknings- och översättningskostnader som uppstått i samarbetet mellan skolan och hemmet eller daghemmet *till fulla beloppet utan tidsgräns*. En förutsättning för att ersättningar ska betalas är i kraft varande avtal om mottagning av kvotflyktingar. Efter att en person fått finskt medborgarskap ersätts inte längre dessa kostnader.

De kostnader som orsakats av anlitaandet av tolk betalas ur anslagen för den sektor, där tolkkostnaderna har uppstått. I fråga om de personer för vilka ersättning utgår ansöks ersättningarna retroaktivt av närings-, trafik- och miljöcentralen. Noggrannare anvisningar om ansökan av ersättning för kostnaderna återfinns i arbets- och näringsministeriets anvisning om ersättning till kommunerna för kostnader som uppstår vid tillämpningen av lagen om främjande av integration. För att få ersättning förutsätts det att det finns ett program för integrationsfrämjande och ett avtal med närings-, trafik- och miljöcentralen om placering av flyktingar i kommunen.

Tolktjänster i kommunerna kring Sibbo erbjuds bl.a. av följande instanser:

- Espoon tulkkipalvelut (www.espoontulkkipalvelu.fi, tfn 045 4703 0788)
- Global Service Finland Oy (<http://www.globalservicefinland.fi/> tfn 040 704 6803 eller 044 915 6682)
- Helsingin seudun asioimistulkkipakeskus (www.vantaa.fi/tulkkipakeskus, tfn 09 8392 00400)
- Semantix (<http://www.semantix.fi>, tfn 010 346 7500)

Tolktjänstehelheten

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
När en person med invandrarbakgrund uträttar ärenden förstår både myndigheten och klienten varandra.	Vid behov översätts eller tolkas ärendena på ett språk som klienten förstår.	Myndigheterna på de olika avdelningarna	Antalet översatta handlingar och tolkade klientsammankomster

Utveckling av bruket av tolktjänster

- Vid behov erbjuder arbetsgivaren handledning och utbildning avseende bruket av tolk
- Vid behov utarbetas skriftliga anvisningar i anslutning till bruket av tolk

5.12 Integrationsstödjande kultur- och fritidstjänster

De kultur- och fritidstjänster som Sibbo kommun erbjuder

Sibbo kommun erbjuder invandrare i olika ålder samma möjligheter och rättigheter till fritidssysselsättningar och motion som övriga kommuninvånare.

Kommunen har bibliotek i Nickby och Söderkulla samt en ambulerande biblioteksbus. Biblioteket är också en viktig integrationsfrämjande informations- och samlingsplats för olika befolkningsgrupper. I Sibbo verkar också ett av kommunen upprätthållet, av undervisnings- och kulturministeriet övervakat medborgarinstitut, som erbjuder ett stort antal olika kurser. Invandrare är jämbördigt välkomna till kurserna tillsammans med den ursprungliga befolkningen. Medborgarinstitutet erbjuder bl.a. för utlänningar avsedda kurser i finska och svenska. Mer information på [www-sidan www.sipoo.fi/fi/palvelut/kansalaisopisto](http://www.sipoo.fi/fi/palvelut/kansalaisopisto).

Kommunens ungdomstjänst ordnar verksamhet i Nickby och Söderkulla tätorter för barn som fyllt 7 år och tonåringar samt för ungdomar som löper särskild risk att bli utslagna, bl.a. på ungdomsgårdarna. Kommunen stöder också den ungdomsverksamhet som bedrivs av den tredje sektorn. Mer information på [www-sidan http://www.sipoo.fi/fi/palvelut/nuorisotoiminta](http://www.sipoo.fi/fi/palvelut/nuorisotoiminta).

Kommunen hjälper Arken, Hindsby lekis och Paipis barnträdgård att ordna lekverksamhet för barn, som inte behöver kommunal dagvård. Barnen kan också delta i utflykter och evenemang utanför hemmet och för föräldrarna ordnas det föräldraaftnar och diskussioner om uppfostringsmålen.

Den tredje sektorn som arrangör för kultur- och fritidsverksamhet

De olika organisationerna är av ansevärd betydelse i den dubbelriktade integrationen i synnerhet genom att de erbjuder kultur- och fritidstjänster. I statsrådets migrationsstrategi och i integrationslagen framhävs också organisationernas betydelse vid främjandet av dialogen mellan befolkningsgrupperna i vardagen. Dessutom är den tredje sektorns möjligheter att arrangera t.ex. insamlingar av vinterkläder och husgeråd och åtgärder som främjar familjeintegrationen, t.ex. familjeläger och vänverksamhet viktig exempelvis i mottagningen av flyktingar. I Sibbo verkar bl.a. Mannerheims Barnskyddsförbund och Folkhälsan, Marthaförbundet, 4H-förbundet och Finlands Röda Kors.

Mannerheims Barnskyddsförbund i Sibbo ordnar med frivilligkrafter familjekaféverksamhet i Söderkulla och Tallmo. Dessutom håller Mannerheims Barnskyddsförbund på att starta familjefadderverksamhet i Sibbo. Invandrarfamiljer är varmt välkomna till Mannerheims Barnskyddsförbunds verksamhet. Om kommunen ingår avtal om mottagning av kvotflyktingar, inleder Mannerheims Barnskyddsförbund organiseringen av ett frivilligt arbete "bli vän med en invandrarkvinna" i Sibbo. Mer information på [www-sidan http://sipoo.mll.fi/](http://sipoo.mll.fi/).

Idrottens betydelse för välbefinnandet och stödjandet av växelverkan mellan olika befolkningsgrupper är stor och idrottsklubbarna och föreningarna har en betydande roll i det integrationsfrämjande arbetet. I Sibbo verkar olika slags idrottsklubbar och föreningar, vilkas kontaktuppgifter man kan hitta på kommunens Internetsajt.

Församlingarna som stöd för integrationsarbetet

Församlingarna spelar en viktig roll i det integrationsfrämjande arbetet. I Sibbo verkar både en finsk- och en svenskspråkig evangeliskluthersk församling, som erbjuder bl.a. mamma-barn- och dagklubsverksamhet. Invandrarfamiljer är välkomna till dessa aktiviteter. Mer uppgifter hittar man på Internetsajterna <http://www.sipoonsuomalainenseurakunta.fi/> och <http://www.sibbosvenskaforsamling.fi>.

5.13 Utbildning av personalen i mångkulturfrågor

Den nya integrationslagen förutsätter att kommunen ska se till att den egna personalen har tillräcklig kompetens i mångkulturfrågor. Sibbo kommer regelbundet att ordna mångkulturalitetsutbildningar för kommunens arbetstagare. Kompetensen bland Sibbo kommuns personal utvecklas bland annat via den allmänna personalutbildningen, för vilken kommunens personaltjänster ansvarar. För utbudet av förvaltnings- och avdelningsspecificerad utbildning svarar åter ledningen för de olika avdelningarna och förvaltningarna.

Sibbo medborgarinstitut ordnar mångkulturalitetsutbildning för kommunens arbetstagare, om Sibbo tar emot kvotflyktingar. Mångkulturalitetsutbildningen beaktas årligen vid utarbetandet av utbildningsplanen för kommunen. Det ankommer på ledningen att hänvisa personalen till dessa utbildningar.

Mångkulturalitetskurser ordnas i huvudstadsregionen även av bl.a. följande instanser:

- Väestöliittos mångkulturella kompetenscenter Kotipuu, Hemträdet (<http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus>, tfn 09 228 050)
- Axxell Utbildning Ab (www.axxell.fi, tfn 0290 0170)
- Maaseudun sivistysliitto (www.msl.fi, tfn 09 751 2020)
- Kassandra rf (www.kassandra.fi, tfn 010 4399 190)
- Finlands Flyktinghjälp rf (www.pakolaisapu.fi, tfn 040-564 3251/Piia Lindfors)

Utbildning med anknytning till anlitaandet av tolk skraddarsys av olika tolkningscentraler, vilkas kontaktuppgifter återfinns i punkt 5.10.

Arbets- och näringsministeriets kompetenscenter för det integrationsfrämjande arbetet som startas i början av år 2014 erbjuder också avgiftsfri utbildning i mångkulturalitets- och

invandringsfrågor. Man kan be sakkunniga från närings-, trafik- och miljöcentralen komma och berätta för de kommunala aktörerna om frågor med anknytning till mottagningen av flyktingar. Man kan också kalla en företrädare för FRK och Migrationsverket (Migri) att dela med sig av information om situationen i de länder från vilka flyktingarna flytt. Man kan också kalla experter på invandringsfrågor från andra kommuner för att berätta om erfarenheterna av mottagningen av flyktingar. Åtminstone flyktingkoordinatorerna i Träskända, Borgå och Raseborg har gett uttryck för sin villighet att presentera sina egna kommuners synvinklar på saken.

Personalutbildningshelheten

Mål	Åtgärd	Ansvarig instans	Indikatorer
Kommunens personal är mångkulturellt kompetent	Arbetsgivaren erbjuder arbetstagarna utbildning i mångkulturalitetsfrågor och sporrar till att delta Mångkulturalitetsutbildningen intas i kommunens utbildningsplan	Kommunens personaltjänster Medborgarinstitutet Ledningen för de olika enheterna och förvaltningarna	Antalet ordnade utbildningar och deltagare

Utveckling av mångkulturalitetskompetensen

- Mångkulturalitetsutbildningen beaktas i kommunens utbildningsplaner och de som är i ledande ställning hänvisar arbetstagarna till dessa kurser
- Medborgarinstitutets möjligheter att ordna mångkulturalitetsutbildning utnyttjas
- Man utnyttjar de experttjänster Arbets- och näringsministeriet, Migri, FRK och närings-, trafik- och miljöcentralen erbjuder samt de närliggande kommunernas kompetens
- Man främjar det regionala samarbetet t.ex. i tecknet av gemensamma utbildningar och träffar

6 Främjande av jämlikhet och goda etniska relationer och förebyggande av diskriminering

Enligt Finlands grundlag (731/1999, 6§) är alla lika inför lagen och jämlikhet och jämställdhet är centrala grundläggande rättigheter. Enligt lagen om likabehandling får ingen diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Enligt lagen om likabehandling (21/2004, 4 §) som gäller statliga och kommunala

myndigheter ska myndigheterna i all sin verksamhet målmedvetet och systematiskt främja likabehandling samt hindra direkt och indirekt diskriminering. I praktiken sker detta som en del av många olika uppgiftshelheter: beslutsfattandet, styrningen och ledningen av verksamheten, ordnandet och produktionen av tjänster, arbetsgivaråliggandena samt stärkandet av den lokala livskraften.

I Sibbo har principerna om icke-diskriminering, jämställdhet och jämlikhet skrivits in i verksamhetsplanerna på olika områden (t.ex. småbarnsfostran, undervisning, förmiddags- och eftermiddagsverksamhet, funktionshinder och åldringar, arbete). Man strävar till att främja dem i det praktiska arbetet inom de olika sektorerna och ingripa i missförhållanden). Eftersom Sibbo är en tvåspråkig kommun bör jämlikhet mellan integrationspråken också beaktas exempelvis när man utarbetar den inledande kartläggningen.

Det ankommer på polisen att ingripa i sådant beteende, som är kriminaliserat och att ställa de personer som begått brott till svars för sina gärningar.

7 Uppföljning och uppdatering av det integrationsfrämjande arbetet och programmet för integrationsfrämjande

För att organisera och utveckla den integrationsfrämjande verksamheten är det viktigt att kunna följa med och utvärdera resultaten av integrationsarbetet. Eftersom syftet med programmet för integrationsfrämjande är att utgöra ett arbetsredskap för företrädarna för de olika instanser som utför integrationsarbete, bör det uppdateras vid behov, men minst en gång per fullmäktigeperiod.

För uppföljningen och uppdateringen av programmet för integrationsfrämjande svarar Sibbo kommuns **arbetsgrupp för integrationsfrämjande**, som utvidgas från en styrningsgrupp genom att kalla med viktiga intressegrupper, inberäknat företrädare för invandrarna. Integrationsarbetsgruppen träffas minst en gång om året och för sammankallandet svarar den eventuella invandringskoordinatören och fram till dess medborgarinstitutet. Arbetsgruppen för integrationsfrämjande rapporterar åt kommunfullmäktige om integrationsarbetet minst en gång under fullmäktigeperioden.

Man bör följa med hur det regionala samarbetet utvecklas med Kuuma-kommunerna och i framtiden eventuellt koordinera programmet för integrationsfrämjande i det regionala samarbetet.

Bilaga 1

INVANDRINGSARBETET SOM HELHET	
Arbets- och näringsministeriet	<ul style="list-style-type: none"> • Planering och utvecklande av det integrationsfrämjandet för invandrare • Ledning av de integrationsfrämjande ärendena i Finland • Uppföljning av integrationsfrämjandet, integrationen och de etniska relationerna
Inrikesministeriet	<ul style="list-style-type: none"> • Beredning av invandringspolitiken samt den lagstiftning som gäller invandring och medborgarskap • Företräder i invandringsfrågor Finland i EU och det internationella samarbetet
Undervisnings- och kulturministeriet	<ul style="list-style-type: none"> • Utvecklar utbildningen av invandrare på olika stadier
Social- och hälsovårdsministeriet	<ul style="list-style-type: none"> • Främjar invandrarnas hälsa och välbefinnande genom att utveckla social- och hälsovårdstjänsterna
Migrationsverket (Migri)	<ul style="list-style-type: none"> • Tillstånd och handläggningar i anslutning till inresa, vistelse i landet, flyktingskap och finskt medborgarskap
Gränsbevakningsväsendet	<ul style="list-style-type: none"> • Övervakar in- och utresa och utför passkontroll • Fattar vid behov visumbeslut vid gränsen
Nylands närings-, trafik- och miljöcentral	<ul style="list-style-type: none"> • Regional styrning, kontroll och samordning av integrationen • Anskaffar integrationsutbildning för invandrare • Ingår avtal med kommunen om mottagning av flyktingar och koordinerar verksamheten i anslutning till mottagningen
Magistraten i Borgå	<ul style="list-style-type: none"> • Uppehållstillstånd: registrering i befolkningsdatasystemet -> Fpa-kort • Flyttanmälan
Nylands arbets- och näringsbyrå	<ul style="list-style-type: none"> • Vid behov anmälan som arbetslös • Utarbetande av integrationsplan och hänvisning till integrationsutbildning
Polisen/Polisinrättningen i Östra Nyland	<ul style="list-style-type: none"> • Tar emot tillståndsansökningar, utreder en asylsökandes identitet och resrutt, beviljar fortsatta uppehållstillstånd och verkställer beslut om utvisning och avvisning • Medborgare i EU/EEG-länderna: registrering i befolkningsdatasystemet -> Fpa-kort • Körkortets giltighet i Finland
FPA	<ul style="list-style-type: none"> • Man ansöker om sociala trygghetsförmåner • Betalar integrationsstöd under den tid integrationsplanen gäller
Sibbo kommun	<ul style="list-style-type: none"> • Allmän anpassning, samordning samt uppföljning av det lokala integrationsfrämjande arbetet • Erbjuder bastjänster • Ordnar vid behov särskilda tjänster • Utarbetar ett program för integrationsfrämjande • Fattar beslut om mottagning av flyktingar och eventuellt ordnande av denna tillsammans med närings-, trafik- och miljöcentralen
Den tredje sektorn och församlingarna	<ul style="list-style-type: none"> • Ordnar olika slags integrationsfrämjande tjänster • Ger hjälp och rådgivning

Beredningen av det integrationsfrämjande arbetet i Sibbo	
Styrningsgruppen för det integrationsfrämjande arbetet	Övriga instanser
<p>Kommunens verksamhetsområden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Socialtjänster för vuxna • Tjänster för småbarnsfostran • Utbildningstjänster • Livscykeln för barn, unga och familjer • Hälsa och välfärd • Bostadstjänster • Förvaltning och ekonomi • Medborgarinstitutet • Flyktingskoordinatör <p>Övriga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den tredje sektorn: Mannerheims Barnskyddsförbund • Folkpensionsanstalten • Arbets- och näringsbyråns verksamhetsställe i Borgå 	<p>Närområdessamarbete:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuuma-kommunernas Mosaikprojekt • Invandrararbetet i Hyvinge, Träskända, Borgå, Raseborg och Vanda <p>Närings-, trafik- och miljöcentralen</p> <p>Arbets- och näringsministeriet</p> <p>Flyktinghjälp och flyktingrådgivning</p> <p>Församlingarna</p> <p>Teambesök:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuxensocialarbetet • Rektorsmöte • Daghemsföreståndarmöte • Ungdomssekreteraren och det uppsökande ungdomsarbetet • Ungdomsfullmäktiges möte <p>Träffar med kommuninvånare med invandrarbakgrund</p>

Nyttiga länkar för arbetet i anslutning till integrationsfrämjandet och mottagningen av flyktingar:

Närings-, trafik- och miljöcentralen (ELY) www.ely-keskus.fi.

Infopankki (grundläggande information om Finland på olika språk) www.infopankki.fi.

Life in Finland (grundläggande information om Finland på olika språk) www.lifeinfinland.fi.

Migrationsverket. www.migri.fi.

Flyktinghjälpen. www.pakolaisapu.fi

Flyktingrådgivningen. www.pakolaisneuvonta.fi.

Inrikesministeriet. Anvisning om ersättning till kommunerna för kostnader som uppstår vid tillämpningen av lagen om främjande av integration. <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58706/kuntakorvausohje31082011svenska.pdf/955e8f7a-dbf1-43b7-8c84-ad01a7b6f305>.

Arbets- och näringsministeriets kompetenscentral för integrationsfrämjande. www.kotouttaminen.fi. (öppnas i början av år 2014).

Arbets- och näringsministeriet. Handbok för kommunersättningar. [http://www.tem.fi/files/37136/Kuntakorvausjarjestelma_loppuraportti_13_06_2013_\(2\).pdf](http://www.tem.fi/files/37136/Kuntakorvausjarjestelma_loppuraportti_13_06_2013_(2).pdf)

Arbets- och näringsministeriet. Handbok om mottagning av flyktingar. http://www.tem.fi/files/37153/kasikirja-kaantajalle_muunnos_pdf_27_6_2013.pdf.